

ירחון המגן ואישי הצבא העברי
לשאלות צבאיות מדיניות וכלכליות

מצבנות

ניסן תש"ט

כרך י"ד

ה' (נ"ז)

ב מ ע ר כ ה

בניית הצבא - בגיוס ובשחרור

התנית הקיום והנחת היסודות לכוח המגן שלנו בימות השלום. ויאמר הדבר בקצרה: כשם שהגיוסים באו לבנות צבא כן שומה גם על השחרורים לבנות צבא. דהיינו: צריך שכבר עם שחרורו ייוצב החייל שוב במקום מסוים משלו בתוך מערכת הצבא (ומילואי הצבא) כפי שהיא תתקיים בימות השלום. צריך, שמן המציאות המאורגנת כלוחם בפועל הוא יעבור לאחר שחרורו למציאות מאורגנת כלוחם בכוח. צריך, שפרק זמן מועט בלבד יפריד, גם בעתות שלום, בין היותנו התקינה לבין מימוש בפועל של כושר המגן שלנו לשעת חרום — שהוא תקומתו, „בין-לילה", של צבא שדה בהיקף ובכוח שלא יפלו מאלה אשר אליהם הגענו כבר, עתה.

לאור צורך זה הרי שעת השחרורים היא היא שעת הרתי-עולם לצבא-ההגנה לישראל. אם יונחו עתה יסודות נאמנים לקיום גרעיניו ומילואיו לעתיד — ויכולנו לבנות עליהם למשך שנים רבות. וידרש כשרון רב לראות את הנוגד, ותידרש חריצות ארגון רבה, כדי שלא תוחמץ ההזדמנות ההיסטורית.

תור האביב - לאימון במרחב

הדברים חלים על חינוך גופני, אימוני יחידות, מסע עות, תרגילים טקטיים בהיקף ניכר וכי"ב פעולות אימון אשר בלעדית לא תושלם דמותו של חייל לוחם בעל יכולת. אף בשעה זו אין בצבא ישראל מחסור בחיילים חדשים וצעירים; ויאמר במפורש, כי לא מעטים גם מאלה שכבר בילו במסגרת הצבא זמן רב יותר, לא מעטים הזקוקים או ללימוד מן

צבא ההגנה לישראל נבנה בסערה. לא היתה שהות לדקדק הרבה — ובמסגרת הקיום הכלליים, אשר סומנו ערב המעשה, בוצע המעשה עצמו תוך מידה רבה של הסתגלות מחויבת המציאות לתנאי הרגע ולמצבים החולפים. תוכנו הלוחם והמחנך של צבא ההגנה נוצר אז בהרבה דפוסים אשר היו ארעיים לפי טיבם, ורק בזמן האחרון ניתנה אפשרות-מה להסדרת תוצאותיו של התהליך הנסער אשר בכוחו קם ונוצר צבאנו.

עתה, עם חתימת שביתות הנשק המפורשות הראשונות מתקרב, ודאי, והולך תור השחרורים מהצבא. וכשם שתהליך הגיוסים היה נתון בלחץ הבלתי פוסק של מצבי קרב ותביעות חזית, כן יהיה ודאי גם תהליך השחרורים נתון ללחץ של זעקה מתמדת לידיים עובדות, לכוחות מקצועיים, לפרודוקטיביות של כוח-האדם ולהקלת עול-המלחמה הכלכלי מעל הישוב והמדינה. אולם, אולי עוד יותר מאשר הגיוסים בשעתם, חייבים השחרורים להיות מחושבים ומכווננים לתכלית הסופית. התכלית הסופית — פרושה לא רק שחרורו של כוח האדם הנדרש אלא גם

אין אקלימה של ארצנו נחשב על החמורים שבעולם. ואף בעונת החורף יתכן לפעול בה רבות! הן במצבי קרב והן בעבודת האימון. אך, בכל-זאת, קיים הפרש לא קטן בין האפשרי בחורף — מזה ובעונות השנה האחרות — מזה.

עם תור האביב מגיעה שעת האפשרות הרחבה ביותר לאימון רחב תחת כיפת השמים.

היסוד, או ללימוד מחדש ולרענון של כמה וכמה סוגיות בתורת המעשה-הצבאי אשר מרחבי השדה וההר משמשים בשבילם כר האימונים הטבעי והמתאים ביותר, ובמקרים רבים — גם היחידי האפשרי הקלה ידועה במתיחות (של „זמני שביתות הנשק“, לעומת עונות-ההפוגה הרגישות) מסיעת לאפשרות של תכנית אימונים רחבה במרחבים, גם מגבירה את הצורך בה „בימי „המלחמה המדומה“ בסוף 1939 ובראשית 1940, עת בה ישבו גייסות מיליונים במערכי העמדות או באזורי העורף הקרוב, כמעט ללא פעולת איבה מוחשית, נאמר רבות באנגליה וביחוד בצרפת, כי האויב המרפה העיקרי הנו השעמום: אפס מעשה-צבאי בצד מלאכות-שיגרה של „משק בית“ קסרקטיני. אסור בתכלית האיסור — והדבר חל כמובן לא רק על

לוחיקי ההגנה

השנה הפך „יום תל-חי“ ל„יום ההגנה“. בפעם הראשונה הופיעו וצעדו יחד, ביום י"א אדר, יחידות צבא ההגנה לישראל וקבוצות ותיקי ארגון ההגנה. היה בזה משום סמל למפנה ההיסטורי, אך היה בזה גם משום ציון לבעיה ולצורך. ותיקי ארגון ההגנה מהווים שכבה בפני עצמה במערך מחנה-המגן שלנו — שכבה אשר זכרונות משותפים ושירותים-מתנדבים משותף ייחדוה וליכדוה. חלק מהם משמש גם כיום בתוך כוחות הצבא הפעילים (ומרבית שכבת המפקדים של צבא ההגנה לישראל מורכבת כיום ממיי-שהיו חברים פעילים במחנה המגנים של אתמול). אחרים משמשים עדין בגופי חיל בעלי אופי רורבי ומקומי, או בשירותי עזר בעלי ערך הגנתי חיוני. ומצויים כבר גם כאלה אשר גילם ומצב בריאותם הציגום אל מעבר הגבול של כושר שירות. אך לכולם גם יחד אותם הזכרונות, השרשים והכרת היעוד אשר עשאו לכוז המשחרר הגדול בתולדות ישראל. ליכוד זה, על ערכו המחנך

חיל-היבשה אלא גם על חיל-האוויר ועל חיל-הים — כי יותן לאוירת השעמום והריקנות להתגנב אל תוך שורות גייסותינו. כי עם אלה באים תמיד הרפיון, ירידת הכושר הצבאי וטשטוש המטרות למענן קיים הצבא ולמענן הוא נלחם בעת הצורך. תכנית אימון מקפת, תוך שימוש רחב ככל האפשר בחידושים ובתחבולות אשר יעוררו ענין באימונים, ויבליטו את התכלית השימושית שבהן, הנה צורך השעה. תכנית אימון כזאת תחדש ותגביר את היכולת של אותם אנשי הצבא אשר יוסיפו לשרת בחדשים ובשנים הקרובות; ולא לה-העתידיים להשתחרר ולשוב אל החיים האזרחיים יוסיף משנה האימון תוספת של חיסון ושל כושר צבאי אשר יעלו את ערכם כאנשי-מילואים.

והגרעיני. אסור שיאבד לנו, אסור שיתבזבז. ואכן, מתחילה ההתארגנות וההתלכדות של ארגון חברי ההגנה. ודאי תתרחב ותתבסס, משיגבר זרם אנשי הצבא המשוחררים, מחברי ההגנה בעבר. ההתלכדות הזאת עדיין מחפשת לה צורות דרכים ומשימות.

אחת הדרכים היא הצורך בביטוי, בהבעת רחשי הלב והמחשבה, בהעלאת זכרונות, בהפקת הלקת המאלף — וגם בכלי לקשר, ולחילופי דברים. „מער כות“, במתו-הצבאית של ארגון ההגנה באי-מנין שנים, דפוס לגיבוש מחשבתו הצבאית והתנור עתית בשנות המחתרת שלו — (במסוה הליגלי כאשר איפשרו מסיבות הזמן) וכלי מבטאו של איש הצבא והמגן העברי, יפתח את שעריו לרוחה לפני צורך הביטוי, הבירור וההתלבטות של חברי ההגנה לשעבר. המשאלה המובעת ב„מער כות“ אשר בחוברת זו, כי „מער כות“ ישמש במה לותיקי ההגנה — היא גם משאלת המערכת.

כל גנרל וכל חייל היתה לו ההכרה של אפסיותו הוא וחש שהנו אך שיפה בים זה של אנשים, אולם בד בבד עם זה, חש בכוחו וראה עצמו כחלק בלתי נפרד של הכלל העצום.

מתוך „מלחמה ושלום“ לל. טולסטוי